

Sok a becsületsértés, a rágalmazás, de

Nincs párbaj Budapesten

mert a tömegverekedés olcsóbb és hatásosabb

A főkapitányság panaszfelvétel-irodájában nap, mint nap halomra gyűlő akták legnagyobb része rágalmazás, becsületsértés, vagy a kettővel egybekötött testisértés ügyében tett feljelentést tartalmaz. Az esetek száma nyolc-, sőt tízszerese az ostrom előttiéknél, a szóváltások általában pofonokkal, rúgással, verekedéssel végződnek. A rendőrség szerint az aktahullám oka elsősorban az, hogy béke van s bár még mindig nagyon idegesek vagyunk, ráérünk már vitatkozni, becsületet sérteni és verekedni. A másik jelentős körülmény, amelyre csak igen kevesen gondolnak: nincs többé párbaj Budapesten...

Vértelen fordulat

Az ostrom előtt jóval kevesebb akta szerepelt a főkapitányságon, ám sértő és sértett úriemberek évente több ezer párbajt vívtak a Scardelli, Clair és Rácz-féle párbajködex szabályai szerint a tisztikaszinó helyiségeiben, vívótermekben és kaszárnyákban. A felszabadulás után mindössze két olyan lovagias ügy zajlott le, amely a fennálló tiltó rendelkezések ellenére párbajjal végződött. Az egyiket egy budai péküzem tulajdonosa vívta egy ügyvéddel, az ügyvéd sáshelyi vállájának ebédlőjében és mindketten apróbb kék foltokkal hagyták el a tett színhelyét. A péküzem tulajdonosa ennek ellenére később feljelentette ellenfelét s az ügy végül mégis csak a bíróságon fejeződött be — pénzbüntetéssel.

A másik párbaj, ha lehet, még jobban alkalmazkodott a változó idő szokásaihoz. Egy kamort autókereskedő és egy fiatal textilés álltak szemben Balatonföldváron, Isten tudja honnan előszedett nehéz lovassági kardokkal, ám már az első összeesapás után rájöttek, hogy a kard csak zavarja őket a párbajban s a segédek legnagyobb meglepetésére néhány pillanat alatt kard és bandázs nélkül, pusztán kézzel alaposan elverték egymást. Szabályszerű párbaj azóta sem zajlott le sem a fő-

városban, sem vidéken. Az emberek vagy feljelentenek, vagy pofozkodnak, rúgnak és ütnek ökölrel, lehetőleg a helyszínen, azonnal, a hosszadalmas komédiához ma már senkinek sincs türelme.

Nincs vívóterem

Megkérdeztük Fodor István vívómestert, akinek termeiben annakidején két-három párbaj zajlott le naponta, akartak-e párbajozni helyiségeiben a felszabadulás óta?

— Körülbelül öt hónappal ezelőtt jelentkezett nálam egy nyugalmazott katonatiszt és párbaj céljára termet kért. A kérést visszautasítottam. A párbajozni kívánó úr sem sajnálta nagyon, hogy többé nem lehet karddal és pisztollyal intézni el a lovagias ügyeket. Fellélegzett és szemmeláthatóan megnyugodva távozott...

Veszélytelen hősködés

Pedig a párbaj — ma már nyugodtan el lehet árulni — korántsem volt olyan veszedelmes, mint, mondjuk, egy tömegverekedés napjainkban, székkal, asztallal, szódásüveggel, bandázs nélkül, rendőrségi közbelépésig... A véres jegyzőkönyvek komor hangja után ítélve, ugyan minden második párbajnak halállal kellett volna végződnie, de a vívóteremek tulajdonosai, a vívó-

mesterek féltő gonddal vigyáztak arra, hogy a feleknek lehetőleg semmi bajuk se történjék.

— Ha a jegyzőkönyv megengedte a bandázs alkalmazását — mondja mosolyogva Fodor mester —, akkor párbaj előtt annyira „becsomagoltuk“ az urakat, hogy komoly és fáradságos munkával sem tudtak sebet ütni egymáson. A legfélelmezből jegyzőkönyv, a nehéz lovassági kard, bandázs nélkül, végkimerülésig a gyakorlatban rendszerint gondosan fertőtlenített könnyű kis kardokat jelentett, amelyeknek élet a vívómester nagy körültekintéssel koptatta, tompította annyira, hogy legfeljebb csak karcolásokat lehetett velük okozni. A karcolásoknak fontos szerepük volt. Sok jegyzőkönyv feltételei szerint ugyanis a viaskodás az első vérig tartott. Ha aztán az orvos a karcolásból valami kis vért tudott kipréselni, befejeződött a párbaj.

— Miután az urak férfias bátorságuknak eleget tettek, felszólítom a feleket, béküljenek ki — mondotta ilyenkor a vezető segéd, a felek kibékültek s következett a sörözés, esetleg a pezsgő.

A pisztolypárbaj még a kardpárbajnál is veszélytelenebb volt: Sok esetben a vívóteremek tulajdonosai nem is tettek golyót a pisztolyokba, csak sok löport és még több újságpapírt. A felek felálltak, borzalmas durránás, füst, mindketten halálosan sápadtan, de csodálatos véletlen folytán sértetlenül úsz-

ták meg a golyóváltást...

Ha a megjelent segédek esetleg megszakították a golyóváltást és ellenőrizték a töltést, akkor sem történt baj, mert az előtöltés párbajpisztoly csöve mindig nagyobb átmérővel volt, mint a lövedék s a csőben már amúgy is lötyögő golyó óriási durránás és füst kíséretében legfeljebb 8-10 méterre repült.

Krakélérek aranykora

Haldios kimenetelű párbaj ötven esztendő alatt összesen kettő zajlott le Budapesten: A Landau-Kirschner és a gróf Keglevich-Hentz-féle, de az utóbbinál is az öreg gróf halálát inkább véletlen baleset okozta. Párbaj közben előtöltte a mérget és beleszaladt kardjával ellenfele karjába. A nagy párbajlás 1922-től 1930-ig dühöngött, ez volt a krakélérek aranykora Magyarországon, amikor az emberek minden kis semmiségért azonnal kardékre akarták hányni egymást. A kardéltre persze csak ritkán került sor, inkább a lapjára, súlyos sebesülésre sem nagyon emlékeznek a párbajkrónikák. Mindenesetre rengetegen párbajoztak fiatalok és öregek, sőt egy alkalommal még nők is felálltak a plansra. Tarnóczy Anna színésznő és Fülöp Magda, a jelenleg Bukarestben élő színpadi kladó, de a vezető segéd első felszólítására gyorsan kibékültek. A főkapitányság aktái bizonyítják, hogy ma sokkal harciasabbak a nők. Sághelyi Vera, hajóencsoal lakos például a napokban minden előzetes névjegyváltás és jegyzőkönyv-felvétel nélkül úgy megverte társbérletjét, hogy a mentők eszméletlenül szállították a Rókusba.

Az emberek teljesen elfelejtették a párbajt. Még „feketen“ sem párbajoznak, annál kevésbé, mert egy szabályszerű párbaj orvossal, teremmel, karddal és bandázzsal legalább 300-400 forintba kerülne. Ilyesmire ma nincs pénze a pestieknek. A tömegverekedés orvos, terem, kard és bandázs nélkül olcsóbb és hatásosabb. A párbaj, mint az úrvilág komédiájának egyike, úgy látszik, örökre meghalt, ma már nem más, mint mosolyognivaló emlék.

Vajda István